

Veikko Vaikkinen 2017

Raudun suojeluskunnan alkuvuosikymmenet

Kärjistyneet vastakohtaisuudet

Suojeluskunta-aatteella oli pitkä ja monipolvinen syntyhistoria. Alkujuuret johtavat 1900-luvun vaihteeseen ja sortovuosien aikaan. Silloin alkoi maasamme kypsyä pienessä piirissä ajatus Suomen irtautumisesta Venäjän imperiumista.

Venäjän keisarivallan sortuessa maaliskuussa 1917 lisääntyivät yhteiskunnalliset liikehdinnät entisestään niin Venäjällä kuin Suomessa. Sanalla vapaus oli maaginen vetovoima. Eri tahot antoivat sille omat tulkintansa, esimerkiksi haluna vallankumoukseen. Sikäli kuin vallankumouksella tarkoitettiin Venäjän keisarin vallasta syöksemistä ja Suomen itsenäistymistä, asian kannatuksen rajat eivät kulkeneet yhteiskuntaluokkien välillä.

Samaan aikaan voimistunut työväenliike alkoi yhä voimakkaammin ajaa asioitaan tässä epäselvässä tilanteessa. Alettiin perustaa punakaarteja. Kuten historiassa monta kertaa aikaisemminkin, järjestäytyneen toiminnan lisäksi alkoi tulla ylilyöntejä, jotka ilmenivät oman käden oikeutuksina, ryöstöinä, murhina ja muina väkivallantekoina.

Tätä ilmiötä vastaan nousi eri puolilla maata halu perustaa laillisen järjestyksen ja yhteiskuntarauhan ylläpitämiseksi turvajoukkoja. Itsenäisyyttä aktiivisesti ajavat tahot ryhtyivät perustamaan palokunta- ym. -aatteen varjolla perustetuista ryhmistä taistelujärjestöjä eri puolille maata. Yhteiskuntarauhan turvaamis- ja itsenäisyystoimet löysivät toisensa ja suojeluskunta-aate oli näin periaatteessa valmis. Virallista syntymäpäivää suojeluskuntajärjestön syntymiselle ei voida osoittaa.

Työväenliike ei ollut lämmennyt suojeluskunta-aatteelle, vaikka sille oli yritetty selittää, ettei toimintaa ole tähdätty työväkeä vastaan, vaan maassa olevien venäläisten sotajoukkojen maasta poistamiseen ja yhteiskuntarauhan turvaamiseen. Työväenliikkeen mielestä suojeluskunnat alkoivat näyttää uhkaavilta luokkakaarteilta. Jyrkimmät sosialistit leimasivat ne lahtarikaarteiksi ja

liittoutuivat maahan jääneisiin, usein kurittomiin venäläisiin sotilaisiin. Sosiaalidemokraattien maltillinen johto menetti asioiden hallinnan punakaarteille ja tie itsenäisyyspyrkimysten muuttumiselle samalla katkeraksi kansalaistaistelulle oli viitoitettu.

Suojeluskunnan perustaminen

Yhteiskuntarauhan turvaamiseksi ryhdyttiin eri puolella maata syyskesällä 1917 perustamaan suojeluskuntia. Aatteellisena herättäjänä kaikkialla Etelä-Karjalassa liikkui diplomi-insinööri **Kyösti Kehvola**. Myös Raudussa virisi samaan aikaan ajatus suojeluskunnan perustamisesta aivan ensimmäisten joukossa. Elokuussa muutamia henkilöitä kokoontui kauppias J. Kervisen taloon kirkolle neuvottelemaan itsenäisyyskysymyksestä, suojeluskunnasta ja tarvittaessa venäläisten pois ajamisesta maasta. Tässä kokouksessa perustettiin järjestö, jonka tuli valmistautua aseelliseenkin toimintaan. On siis huomattava, että tämä tapahtui Venäjän vallan aikana ja puuha oli pidettävä salaisena. Järjestön jäsenten tuli olla luotettavia henkilöitä. Maaperää tuli valmistella varsinkin nuorison keskuudessa.

Luotettavia tietoja suojeluskunnan alkuvahvuuksista ei ole, mutta syyskuun puolivälin aikoihin tiedot liikkuvat 66 ja 90 välillä.

Toiminta muuttui pian julkiseksi ja järjestöä alettiin kutsua Raudun suojeluskunnaksi. Kunnan taholta puututtiin yleisen järjestyksen ylläpitoon ja päätettiin perustaa jokaiseen kylään vartiosto ja asettaa niille yhteinen päällikkö tehtävään ”vartioida yksityistä ja yhteiskunnallista omasuutta ja suojella kansalasten henkeä kaikkien väkivaltaisuuksien varalta”. Yhteiskunnallinen vastakkainasettelu johti Kannaksella aseellisiin yhteenottoihin jo ennen vapaussodan alkua. Uhkavaatimuksia ja vastavaatimuksia esitettiin molemmin puolin. Marraskuussa 1917 rautatietyömiesten lakkokomitea yritti ottaa Raudussa johdon käsiinsä tarvittaessa aseellisesti. Raasulin radan rakentamisen vuoksi paikkakunnalla oli runsaasti työväkeä, josta suurin osa muita kuin rautulaisia. Jo tuossa vaiheessa kerrotaan punapäällikkö **Heikki Kaljusen** käyneen Mellastamassa mm. Raudussa. Punakaarti oli aseistautunut. Se suoritti omin lupineen kotitarkastuksia ja anasti monilta tavaraa ja aseita.

Joulukuun puolivälissä 1917 itäisen Kannaksen pitäjiä suojeluskuntien edustajat perustivat Käkisalmissa yhdeksän pitäjän liiton. Sen johtajaksi valittiin Sakkolan nimismies **Urho Seitola** ja harjoitusmestariksi jääkäri **Antti Haikonen**.

Myöhemmin joulukuussa Raudun kunnankokous vaati anastettujen tavaroiden palauttamista omistajilleen, mutta punakaarti asetti ehdoksi sen, että aseiden alkuperäiset omistajat hankkisivat ensin aseidenkantoluvat työ- ja sotamiesneuvostolta. Kokous katsoi, että paikkakunnalla asuva työväestö on liittynyt yhteistoimintaan vallankumouksellisten kanssa ja päätettiin pyytää toimenpiteitä Savo-Karjalan jalkaväkirykmentiltä.

Näiden tapahtumien jälkeen suojeluskunta ryhtyi hankkimaan varoja aseiden ostamista varten. Joitakin suojeluskuntalaisia osallistui Viipurissa tapahtuvien levottomuuksien torjuntaan, ns. Venäjänsaaren retkeen.

Vapaussodan aattona maassamme oli n. 400 suojeluskuntaa ja niihin kuului n. 38 000 jäsentä. Punakaarteja oli 375 ja niissä jäseniä 25 000-30 000.

Vapaussota

Vapaussodan sytyttyä valkoiset ryhtyivät Pohjanmaalla riisumaan aseista venäläistä sotaväkeä. Vapaussodan alettua Suomen senaatti määräsi suojeluskunnat hallituksen joukoiksi ja niitä johtamaan Venäjän armeijasta Suomeen palanneen kenraali **C.G. E. Mannerheimin**. Käytännöllisesti katsoen suojeluskunnat muodostivat valkoisen puolen armeijan, joka täydentyi Saksasta palavilla jääkäreillä.

Sodan alussa 1918 Rautu oli suojeluskunnan valvonnassa, mutta vastapuoli yhdessä Pietarin vallankumousjohdon kanssa piti tärkeänä ottaa Rautu hallintaansa ja edetä sen jälkeen Vuokselle. Tämä Raudun taistelun nimellä kulkeva laaja ja verinen sotatapahtuma päättyi vasta 5. huhtikuuta 1918, jolloin asemalle saarroksiin jääneet epätoivoiset venäläiset ja heihin liittyneet suomalaiset murtautuivat raskaita tappiota kärsien rajan taakse. Näissä taisteluissa Raudun suojeluskuntalaisten panos oli huomattava.

Vapaussodan tapahtumista Raudussa on kerrottu tässä lähemmin muussa yhteydessä.

Sota päättyi valkoisten voittoon toukokuun puoliväliin mennessä. Sen arvet näkyivät kansassa vielä vuosikymmeniä heittäen suojeluskuntien päälle varjon, jota se ei itse ollut halunnut.

Sodan jälkeen

Vapaussodan jälkeen suojeluskunta järjestäytyi uudelleen syksyllä 1918, vaikka sitä ennen keskusteltiin suojeluskunnan tarpeellisuudesta uudessa tilanteessa. Vuotta myöhemmin sen jäsenmäärä oli 119. Kyläosastoja oli kahdeksan ja vuotta myöhemmin kolmetoista. Suojeluskunta sai oman lipun Raudun Marttojen lahjana.

Raudun suojeluskunnan lippu. Lipun keskellä oli rajapuomi ja se yläpuolella kaksi kiivääriä ristissä lehväseppeleen ympäröimänä. Niiden yläpuolella oli Karjalan vaakuna. Lippu oli valmistettu valkoisesta silkistä.

Kuten muuallakin, myös Raudussa suojeluskunta työskenteli maanpuolustustahdon lujittamiseksi ja miesten asekuntoisuuden kehittämiseksi. Harjoituksia ja oppitunteja pidettiin säännöllisesti. Samoin urheilutoiminta oli vilkasta. Suojeluskunta osallistui kohtuullisella menestyksellä mm. suojeluskuntien välisiin alan kilpailuihin. Jäsenmäärä nousi jatkuvasti ja oli vuotta ennen Talvisotaa 407, josta luvusta noin puolet oli samalla Puolustusvoimien reserviläisiä.

Suojeluskunnan poikaosasto perustettiin 1928. On korostettava, ettei poikia valmennettu lapsisotilaiksi, vaikka koulutuksen eräät elementit viittasivat myöhemmin aikuisiällä tarvittaviin sotilaallisiin taitoihin. Poikia varten suunniteltiin oma koulutusohjelma. Se sisälsi mm. liikuntaa, kenttäpalvelusta, laulua, ammuntaa pienoiskiväärillä ja isänmaan historiaa. Maastoleikkien avulla pojat harjoittelivat liikkumista maastossa, taktisen ajattelun kehittämistä, ryhmän yhteistyötä, suunnistustaitoa sekä lihaskuntoa ja kestävyyttä.

Raudun suojeluskunnassa annettiin jalkaväkikoulutuksen lisäksi kenttätykistö-, pioneeri- sekä radio- ja vilkkulamppukoulutusta. Suojeluskuntalainen sai ensin nuorena suojeluskunta-alokkaana ennen asevelvollisuutensa suorittamista suojeluskunnan aluepäällikön määräämän pohjakoulutuksen. Asevelvollisena hän sai armeijassa vastaavan peruskoulutuksen ja sen jälkeen suojeluskunnassa ja kertausharjoituksissa jatkokoulutusta. Suojeluskunta-aate oli rajaseuduilla suurta eikä sitä tarvinnut kenellekään tyrkyttää.

Suojeluskunnan Harjoitustalo talo Leinijärven rantamaisemissa. Kuva: Museovirasto/Karjalan liitto.

Leinikylän järven läheisyyteen valmistui 1934 suuri kaksikerroksinen suojeluskuntatalo, jota kutsuttiin Harjoitustaloksi. Siitä muodostui suojeluskunnan toiminnan ydinpaikka. Harjoitustalo oli rakennettu valtion varoin ja oli puolustusministeriön omaisuutta, mutta luovutettu Raudun suojeluskunnan hallintaan ja käyttöön. Sen sanottiin olleen Viipurin suojeluskuntapiirin suurin suojeluskuntatalo. Talo oli kaksikerroksinen ja hirsirakenteinen. Se oli varustettu keskuslämmityksellä. Talossa oli juhlasali näyttämöineen sekä ravintola. Lisäksi oli paikallispäällikön ja vahtimestarin asunto, majoitustiloja, toimisto ja varastotilaa. Ei ole tietoa siitä, asuivatko suojeluskunnan paikallispäälliköt käytännössä Harjoitustalolla.

Raudun suojeluskunta kuului Suvannon suojeluskunta-alueeseen yhdessä Sakkolan ja Metsäpirtin suojeluskuntien kanssa. Suojeluskunta-alueen viimeinen päällikkö eli aluepäällikkö, kapteeni **Mauno Metsola** (1936-39) asui asemakylässä.

Harjoitustalon lisäksi oli käytössä Raasulin voimistelu- ja urheiluseuralta ostettu ja kunnostettu ns. Rajapirtti.

Raudun kunta tuki taloudellisesti suojeluskuntaa. Myös lotat tukivat pienin lahjoituksin.

Rajaseudulla alettiin kesällä 1939 suorittaa vapaaehtoisin voimin linnoitustöitä. Pääasiassa ne olivat tässä vaiheessa panssariesteitä, tykistön tuliasemia ja

sulutuksia. Töitä ei tehty yksinomaan pääasemassa, vaan myös sen etupuolella aina rajalle saakka suojajoukkoja varten mukaan lukien raudun alue. Näihin töihin osallistui runsaasti myös Raudun suojeluskuntalaisia ja lottia. Lotat eivät kuuluneet suojeluskuntajärjestöön, vaan heillä oli oma valtakunnallinen Lotta Svärd järjestö paikallisyhdistyksineen.

Suojeluskunnan aluepäällikkö kapteeni Mauno Metsola (1905-75). Tässä jo talvisodan alettua armeijan sotilasarvossa. Rautuseuran arkisto.

Raudun suojeluskunnan talvi- ja jatkosodasta on eri kertomus eri yhteydessä.